

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 " — "
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petsor 5 kr.
 Nyilttérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hir-
 detésnél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pérszek hirdetések és reklamatikok ide intézendők.

Előfizetési felhívás.

Lapunk Aprilis 1-sőjével új évnegyedbe lép, miért az előfizetések szives megújítását tisztelettel kérjük. Eddigi iránya lapunknak változatlan marad. Hü közlője leendő a megye és város közérdekű eseményeinek. Megismerteti olvasóinkat a hazában s a nagyvilágban történetekkel, igyekezni fog újdonságokkal élénkséget fenntartani. Közöl avatott tollaktól ismeretterjesztő s közgazdasági cikkeket, egy uttal szépirodalmi és mullattató olvasmányokról is gondoskodván.

Előfizetési árak:

Aprilis — Juniusra . . . 1 fr. 50 kr.
 Aprilis — Septemberre 3 fr. —
 Aprilis — Decemberre 4 fr. 50 kr.
 a szerkesztő és kiadóhivatal.

Az éhség.

Szomoru czim jutott első cikkünknek

Szomorú, de bármily fájdalunkra esik kéuytelenek vagyunk constálni, hogy megyénk fele része s leginkább a román községek, már az utolsó falat málét fagyasztották el és . . . nincs több, bár egy szem gabona mely a holnap igényeit kielégítse.

A pénzügyminiszter azon községekben, melyek e vész jelenségeit birják, az adó végrehajtást beszüntette; a közigazgatási bizottság még több községet kért e kedvezményekbe részesíteni; a belügyminiszter pedig több ezer forintot küldött részint költsönbe, részint pedig ingyen leendő kiosztás végett.

A nyomor tehát lehetőleg enyhíttetik, úgy hogy áldozata még nincs.

Mi, a kik mindent a kormánytól várunk, a kik feltétlen gyámságra alá helyezük magunkat a felsőbb-ségnek, igen helyesen eselekednénk, ha társadalmi uton is hatnánk a nyomor enyhítésére.

Tudomásunk szerint ily uton még egy szem gabona sem gyült.

Ezer szerenese, hogy tavaszodunk, itt a munka idő, a midőn ki ki kereshet s legalább minden napiját biztosíthatja; de ha csak erről van szó — termékeny év hiányában mi lesz tovább.

Gondoskodnunk kellene magtárrak felállításával által e nyomor elkerülése végett.

A példa meg van, senki sem hitte, hogy bekövetkezzék.

Azok pedig, a kik tehetik, segítsenek egy — egy véka gabonával embertársaikon s ne várják azt hogy a kormány tegyen mindent.

A Torda-aranyosmegyei tanke- rület tantestületének alapsza- bályai. —

(Folytatás.)

d, a 2. §. a, b, c, de, é, f pontjai értelmében kitűzött kérdések s ezeken kívül a választmányhoz a gyűlést megelőzőleg 14 nappal írásban beadott indítványok felett szóval vagy írásban értekeznek és határozatokat hoz;

é, a körök munkálkodására vonatkozó adatok nyomán ezen munkásság minél sikeresebbé tétele ügyében tanácskozik s a körök munkálkodásának az alább kijelölendő alapon elvies irányt ad;

f, a pénztári számadásokat felülvizsgálja;

g, az országos tanítói testület elébe terjesztendő indítványok-és véleményekről tanácskozik, s gondoskodik arról, hogy tantestületünk az országos tantestületi gyűlésen képviselve legyen;

h, megválasztja a tantestület tisztviselőit és a választmány tagjait. —

10. §. A közgyűlés, ha annak határideje a 8. §. szerent kellő időben és modon közhírré tétett minden esetben határozat képes. A kérdések szavazással döntenek el; szavazatok egyenlősége esetén az elnök szavazata dönt; tiz tag kívánságára névszerint, 20 tag kívánságára titkos szavazás rendelendő el. — A tiszteletbeli tagok, a tisztviselők és a választmány tagjai azonban minden esetben titkos szavazás útján választandók. —

A körök értekezletei. —

11. §. A tantestület mindenik tagja köteles a közgyűlés alkalmával meghatározott körök valamelyikébe belépni. —

12. §. Minden kör, a kör területén általa megállapított helyen, évenként legalább kétszer gyűlést tart. —

13. §. A körügyeit, a köz tagjai által a rendes tagok sorából titkos szavazással egy évre választott elnök és jegyző vezetik. —

14. §. A kör gyűlésének teendői; a, a közgyűléstől nyert irányelvek szerent ügyrendjét megállapítja;

b, a gyűlése helyén levő népoktatási tanintézeteket meglátogatja, s ott vagy a rendes tanító oktatását nalgatja meg vagy a gyűléseleg meghatározott tantárgyból bármely tagja által probatanítást rendez, s azon igyekszik, hogy néhány gyűlés alatt a törvényben foglalt minden tantárgy tanítási példája előkerüljön;

c, a meghalgotott tanítás felett bíráló véleményét mond, melynek a személy iránti kimileteességgel kell folynia;

d, értekezik az iskola fegyelem gyakorlati modja felől, s igyekszik azt javítani és egészen erkölcsi alapra fektetni;

e, az oskolai életből, valamint a tanítás köréből vett, különösen az egyes tantárgyak tanítási módszere körül szerzett tapasztalatokat egymással s az eljárás modok javításáról egymást kölcsönösen felvilágosítják;

f, a kör-a menyire lehe séges-könyvtárt szerez, mely egyszersmind népkönyvtáru is szolgálhat;

g, működése eredményét a választmány elé jelentés alakjában legfelebb 14 nap alatt felterjeszti. —

A központi választmány. —

15. §. A központi választmány a tantestület tisztviselőiből s ezeken kívül a közgyűlés által egy évre választott 12 tagból áll, kik közül 4 az alapító-8 pedig a rendes tagok sorából választandók. —

16. §. A választmány minden hónapban a tantestület székhelyén, Tordán gyűlést tart; rendkívüli gyűlést az elnök a szükséghez képest bármikor hívhat egybe. A választmány gyűlése az egylet tagjaira nézve nyilvánosok, de öt tag kiváratára zárt ülés tartandó. —

17. §. A választmány teendői következők:

a, megállapítja ügyrendjét s tagjai köréből a szükséges szakosztályokat megalkotja, a melyekbe azonban nem választmányi tagok is választandók;

b, végrehajtja a közgyűlés által hozzá áttett határozatokat;

c, alapító és pártoló tagokat gyűjt jövedelmi forrásokról gondoskodik, szervezi az egylet helyiséget könyvtárát s az állandó tanszer-tárlatot.

d, utalványozza a kiadások fedezésére szükséges költségeket, s a pénztári számadásokat megvizsgálja

e, minden erejéből oda hatni törekszik, hogy a testület célja valósuljon E végből a köröket s az egyes tagokat munkásságra serkeszti, felolvasásokat, nyilvános vita estélyeket rendez, s a tantestület működését minden irányban előmozdítja;

f, a köz-és köri gyűlésekre meg nem jelenő tagok igazolványait átveszi s azok felett határoz: az indokolatlan mulasztásokért fizetendő díjakát behajtja;

g, a tagok között a tantestületi ügyekből esetleg felmerülő viszályok tárgyában bíraskodik s ha szükségesnek látja a viszály eldöntését az 1868. t. cz. 9-ik czimének III fejezete értelmében alakult és eljáró választott bíróságra bizandja;

h, a tartandó közgyűlés ügyrendjét elkészíti s a szükséges előkészületeket és kellő intézkedéseket megteszi: ügyel arra, hogy a közgyűlés elé kerülő kérdések az iskolai élet minden ágát rendben érintsék önkéntes vállalkozókat biz meg a közgyűlésen a kitűzött kérdések fölött szóbeli vagy írásbeli értekezések tartására, a közgyűlés elé terjesztés végett beadott indítványokat véleménynyel kíséri;

i, minden rendes közgyűlés elé a tantestület egy évi működése eredményéről s a szükséges tennivalókról tüzetes jelentést és illetőleg javaslatot terjeszteti;

k, az időközben megürült tisztviselői állásokat a közelebbi közgyűlésig ideiglenesen betölti. —

18. §. Érvényes határozat hozatalra a választmányi tagok összegéből legalább 8 tagnak jelenléte szükséges. —

19. §. A választmány a vitás kérdéseket szavazás útján dönti el, szavazatok egyenlősége esetén az elnök szavazata dönt, öt tag kívánságára titkos szavazás rendeltetik el.

(Vége köv.)

Borkoresolyák

Helyre legény volt Pista béres, meg is tette nagyságos ura „penditerré.” Nemsokára azután mulatság volt készőlőben, kérdi a nagyságos ur ujdonsült inasát, hogy megtudna-e 30 személyre teritni?

— Már hogyne tudnék — válaszolja ez — mikor béres kóromban 60 ökör alá is teritettem.

*

Csak a szürke ló és uraság van nyáron más mezbe öltözve D—án, mert magok a jó atyafiak mind patyolat fehér vászonban járnak. Fiával ment egy izben ad—i ember este felé, midőn a fiu egy sötét színű mozgó valamit vett észre.

— Mi az ott éd's apám?

— Vagy ló a' fiam vagy az uraság, felelte vissza az apa.

*

A székely szekeres a szomszéd falu papját szállítá haza, ki ugyancsak kidagadt testes voltával az isten markából. A jámbor szekeres elismerését kifejezendő, következő hízeltgő szavakra fakadt:

— Ejha! tiszteletes uram! a mi papunk is elég ostoba („kővér“ helyett szokta mondani a székely élcezesen), de a tiszteletes úr annál még sokkal ostobább.

*

A k—i. kántornak szerfelett vékony hangja volt. Kepe-gyűjtés alkalmával ráförmedt egyik hivére, hogy miért hozott oly vékony kévéket, mintha bali bokrétának szánla volna?

— A milyen a nóta, olyan a kéve, — felelt az atyafi lakonikusán.

*

— Miért iszik mindig ó-bort uram-bátyám?

— Hjah! ócsém, nagyon öreg legény vagyok én már arra, hogy én magamat az újabb divathoz tartsam.

Ü—s.

POLITIKAI HIREK.

Ma ő felsége személyes elnöklete alatt hosszabb korona-tanács tartatott, melyen a közös kormány tagjain kívül a magyar kormányelnök is részt vett.

Hir szerint Muszkaország a portától azt is követeli, hogy utasítsa Angliát Tenedos sziget kifirítésére, hol az angolok roppant készleteket halmoztak össze. A muszka kormány a Mendelsohn-czéget megbizta, hogy 500 millió franknyi kölcsönt bocásason ki részére, de pénzügyi körökben ezt hiábavalónak tekintik. A musz-

kák Sanstefanóban maradnak a keleti kérdés végleges megoldásáig. Egy muszkaérzelmű kabinet van alakulóban

Az a hír érkezett Berlinbe Szentpétervárról, hogy Loftus lord Anglia nagykövete visszakérte megbízólevelét. E hír annál is inkább megerősítésre vár, mivel Ausztria-Magyarországnak sikerült volna Muszkaországot roppant engedékenységre bírni s ennek folytán az ellenségeskedések megkezdése némi haladékot szenved.

Az angol kormány összes külföldi ügynökeit utasította élelmiszerek beszerzésére.

Londoni sürgönyök szerint, az ottani követ Muzurus pasa, még a küszöbön lévő angol-muszka háboru kitörése előtt Konstansinápolyba utazik, hogy kormányának előterjessze az angol kabinet bizonyos ajánlatát.

A „Montagsrevue“ írja: Ignatieff Andrassy gróftól megtudhatta, hogy Andrassy a san-stefanoi békét a saját és korona érdekében el nem fogadhatja Andrassy pontosan meghatározta az osztrák érdekeket, Ignatieff nem bírva semmi meghatalmazással, csak ad referendum vitte magával az osztrák nyilatkozatokat.

Az iskola és tanügye a mezőségekben.

Élünk a 19-ik század utolsó negyedében és mondhatom a civilizáció virágzó századában a mikor mindenki órási léptekkel nyakra főre rohan a keltűzött szent: czél elérésére, — csak a mezőség egy egész századdal hátrább áll csak még itt egész tudatlanságban és bigátságban fetteg a nép; — csak itt látható még imit amot ez előtt a bérea ostorral a hátán járva egyik vagy másik gazda szolgálatában lévő egyéniséget, most a kívülről zsidó déponak gondolt iskola épületében tanítványainak a matematikát és egyéb tantárgyakat bölcsész méltósággal előadni. —

Némely helyeken pedig ki szolgált katonákat a kik katonáskodási idejük alatt a fráteriség fel vittek és mint ki képzett egyéniség fráter ranggal tért haza, kit számos rokonai a jámbor lelki atyával és ennek álnokságaival meg nyert pártjával és a bölcs iskola szenátussal egyet értőleg nem tagadhatták meg tőlle a tanítói hivatalt a melyet 50 forintért

vagy pedig ugyan enyi liter véka kukuriczáért vállalt. —

De boldog időket élünk mi mezőségek a jelen korban, mikor a pedagógiai tudományok bebizonyítására a tanítói oklevél helyett a cseléd könyv, vagy pedig a fráter ranggal ellátott katonai végelboesátási levél elég. —

És kimerna ellent mondani, hogy nem kedvező körülmény ez! a mezőségeknek nézve, mikor minden egyes ember 50 60 krral vagy pedig 1/2 liter véka kukuriczával ki elégíti tanítóját évenként. —

Mind emellett jól megfontolva a dolgot így is elég jólvannak dotálva tanítóink és véleményem szerint jobb dotációt nem is érdemelnek mert egy általában az egész mezőségen nagyon kevés számú képzett tanított esmere a ki csak ugyan méltó legyen ezen hivatal elviseelésére, ha találattik is imitt amott egy, egy, a ki a maga szorgalmán és a pottanfolyamok segítségével sajátított el valamint magának a pedagógiai tudományokból; de jobb dotációt még ezek sem érdemelnek: — mert nem elég az hogy, meg van az akarat és képesség valamely munkához, mert annak folytatására szükségesek még különböző eszközök és felszerelvények a melyek nélkül bár miféle munkát végezni lehetetlen, és ebből kifolyólag a legszorgalmasabb munkás sem érdemes a rendszer áru napi díjra. —

Ily formán állunk az iskoláinkkal és lehet képzett tanító de ha nincsenek iskoláink és szükséges taneszközök czélt nem érünk és hasztalan minden törekvésünk.

Az egész mezőségen egy néhány községet kivéve az iskolák egészen hiányoznak, vagy pedig, ha még is vannak nem felelnek meg a czélnak és nem méltok hogy azoknak neveztesenek. —

Tudnék egy néhányat elősorolni, a hol csak ki bérelt közönséges ocska, és romnak indult kunyhokban oktatik az ifjuság, a kiktől aztán méltán meg követelhetjük, hogy hazánk dicsőségére kitűnő polgárokká faragtassanak. —

Iskoláink felszerelése, alig a 1 3—4 drb. ingadozó és ocska vékony deezkából össze állított padból a melyet a falu legbőleesebb embere, minden tudományát össze szedve, pátriárkiális modra poczkokra vagy holmi ocska szegekkel összeállított. — Egy néhány füstös és szerte szét tépet falú tábla, és némely helyeken Magyarország térképe is, melyet az illető kir. tanfelügyelő, kényszer utján vátette meg a templom vagy köz-

ség pénztárából, egy fekete kopott író tábla és isten tudja hányféle könyvek és mely módszerint alkalmaztatuk és egyéb semmi.

Hála a jámbor lelkiatyáknak hála az ezek által megválasztott bölcs iskola szenátusnak, és az érdemes felekezeti tanfelügyelő urnak a kik a felekezeti hatóságok részéről a felekezeti iskolák felügyeletével vannak meg bízva a kiknek iskoláink ügye akkor szálja meg — nemes szívüket midőn a metropolita, vagy consistorium az iskola és tan ügy érdekében hozzájok intézett körözvényeket olvassák, és mind addig bennök lakozik, míg azt, valamely füstös és poros protocolumban ad actán el ne rakják, és akkor a multban háborítatlanul pihen.

Ily állapotban találjuk iskoláinkat és tanügyét, hanem azért nem esüggünk és nem doperálunk még egy hajszálnyi reménység táplál, és az, hogy közös az ügy; ámbár sokan mondják hogy közös ügynek ritkán szokott jó eredménye következni, mind ennek dacára ohajtam hogy iskoláink és tanügye közös és egyesített erővel előre mozdittassék.

Továbbá bizunk derék kir. tanfelügyelőnk erőyes eljárásában, és egyszer s mint ajánljuk figyelmében iskoláink előljáróit.

Ipsilanti.

T. Szerkesztőség!

Egy örvendetes jelenségről — a Torda-Aranyosmegyei tanítóikar tantestülettel alakulásáról kívánom értesíteni lapjának becses olvasóit, s midőn ezt beszem, egyszersmind azt is kell nyilatkoztatnom, miszerint a főérdem megyénk fáradhatatlan tanfelügyelőjét t. Moldován Gergely urat illeti első sorban, mint a ki ennek indítója, s egyszersmind létesítője is volt.

Hogy nem jelentek meg tanító társaim oly számmal, mint a minőt az ügy fontossága és érdekelttsége megkívánta volna tőlük — bár az alkalom kedvező volt országos vásár levén ugyan ekkor — azon mostoha idő lehet, a mi ugyan ezen idő tájt volt, mert nem akarom feltenni egyről is azt, hogy az ügy iránti részvételesség vagy visszavonás szülte volna oly nagy számból álló tanítói kar ily kevés számmal képviseltetését.

Megvan a test, csak lélek kell abba. Most rajtunk a sor, hogy munkáljunk, s összetett erővel törekedjünk haladni a korral azon czél felé, mely előnkbe tüzetett.

Föl tehát tanító társaim, a munkára! Ne legyen köztünk egyis, ki visszavoná magát az egyesületbenni működéstől. Adjunk életjelt magunkról, hogy vagyunk, élünk és mozgunk. Így eléjük a czélt, s munkánkat méltó jutalom koronázza.

A Torda-Aranyosmegyei tanítói kar tantestületé alakulásának jegyzőkönyve.

A Torda-Aranyosmegyei tanító testületnek tevékeny tanfelügyelője t. Moldován Gergely úr közbenjárása folytán korelnök Molnár Márton elnöklete és ugyan ezen gyűlésen eltávozott Nagy Mózes helyett — választott körjegyző Bartok Endre tollvitele mellett az ó-tordai ref. leány-növelde helyiségében meglehetős számú tagok jelenlétében 1878. Mártius 8-án alakuló gyűlése tartatott.

T á r g y a k :

1) Tárgy sorozat szerint az ezt megelőző gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása következett volna, de miután körjegyzőnk eltávozott és a jegyzőkönyv holléte nem tudatik — megkerítése a választmányra bizatván — felolvasása a jövő gyűlésre halasztatott. —

2) Korelnök atyánkfia szives istenhozottal üdvözölvén a gyűlés jelenlevő tagjait, s egyszersmind felemeltvén a czél fontosságát, mi végre összejöttünk, a gyűlést megnyitja.

3) Elnök atyánk felhozta miszerint, a mult ülésen, választott körjegyzőnk Nagy Mózes úr helységünk-ből eltávozott, egy körjegyző választása első teendője gyűlésünknek a ki jelen ülésünkről a jegyzőkönyvet vezette, s egyszersmind indítványba hozza Bartok Endre atyafiát. H. t. A gyűlés egyhangulag elfogadja elnök atyánk indítványát, s felhívja őt a jegyzőnyv vezetésére.

(Folyt. köv.)

Az aranyoszéki birtokossági vagyon ügyében.

(folytatás.)

Erre képviselő tag Tanka Samu ur felelte hogy: ő „az Istentől küldött bizalmi férfi közvetítését sem fogadja el.“ (miért? hiszem ez a leg rövidebb ut lenne, tán fél tőle? én nem.) s eljárásomat mint adósét érdekből eredőnek nyilvánította, mit ugylátszik az egy képviselő uram is magáévá tett.

Allítsuk világosságba ezen kérdést is: Tanka Samu ur kövendi birtokos, jogutoda azon Tanka Samu-nak, ki az 1790 beli osztály alkalmával s 1848-ban is mint kövendi képviselő alá írta azon kötelességet hogy a közösből fel osztott erdő használatában 300 forint vinculam mellett felkelés útján is megvédi egyik a másikat; Kövend s abban Tanka Samu nagy birtokos használ az 1790 beli osztályból is néhány száz hold erdőt, a mi meg ér pár ezer forintot; használja az ugy nevezett szabadbogáth beli legelőt, a mi megér két — három ezer forintot és nem

TÁRCZA

Az illatszerek történelméhez.

(Németből.)

(Vége.)

(S.) — A 16 században — különösen Erzsébet udvarában az illatszerekkel fényezés nagy mérvet öltött: — az illatszerek életszükséglet képpen szerepeltek. Még nagyobb fényűzést tanúsítanak — az amugy is pompát szerető francia udvarok: — XV. Lajos már azt is kívánta, hogy termei naponta más illattal birjanak!

A keleti népeknél az illatszerek alkalmazása valóban a végletekig ment, és pedig annyira, hogy még a tápszerekbe is mint például a kenyér — vagy leves, illatszert vegyítettek, s hogy indiai, vagy chinai kelmék sajátzerűleg illatoztak, — s ez végül némely tárgyaknál egészen ismertető jellegé vált, mely a kelet bizonyos productumainál mint biztos jel — felismerhető volt, mint ez p. o. a Pat-

chonli illatával az eset, mely a kelet indiai Schawlok — tulajdona.

Ujabb időben, a tökélesbedés nagymérvű kiterjedése, mely szerént kereskedelmi összeköttetésünk a föld legtávolabbi pottjaira elhatolt, — s még inkább a vegytudomány terén történt fejlődés által — a jóillatu anyagok egész önönével jöttünk ismeretségbe; — így a mai nap körülbelül 200 — oly anyag ismeretes, mely illatszerek készítésre használtatik, s mind egy év egy ujon felfedezett virág — vagy más elemi vegyület ismertetésével gazdagítja a vegytudomány protektiója által a vltágot.

Az illatszerek rendkívüli mennyiségben történő fogyasztásának következtében a társadalom minden rétegénél emelkedett az e téren indusztria, és amaz empirikus eljárás, mely ezelőtt csak néhány évtizeddel — majdnem egyeduraságra vrgődött — a vegytani tudományok közé lépett Jelenleg Francia — és Angolország üzik az illatszerekkel legki-

terjedtebb kereskedelmet, s ezzel bizonyos világpiacot képeznek; — névleg dél Franciaország és Algier szállítják a legkitűnőbb nyers anyagokat, és legfinomabb illó olajokat, melyek eladási székhelye ez idő szerént Páris — és London! Habár éghajlati viszonyoknál fogva az illatszergyártás Franciaországban kedvező, ép oly minőségben jön elő német, — s különösen délnémetországban, s ha a vegytudomány németthoni áltását mérlegbe vetjük, bátran lehet a német illatszergyártást a francziákéval egy színvonalra helyezni. — Ugyan német humnak még nincs oly illatszergyára, melyben belföldi anyagokkal dolgoznának, jöllehet egy ily vállalat — mint nagyonis rentabilis volna jelezhető; mégis reményelhetjük, hogy az ipar osztályozásával, mely honunkban is mind inkább — inkább kezd előtérbe lépni, ezen iparág is, melyben sok kertész és vegyész kereshetné kenyerét végre ama méltánylásban részesülend, melyet a dolgot természeténél fogva — megérdemel. —

fizet érette senkinek semmit; én adós vagyok azon közös alapra 105 egy-száz öt frttal; késszer annyit érő birtokomra be van táblázva, s fizetem a kamatját.

És ezen felvilágosítás után az érdektelen tisztelt olvasó közönség ítélje meg: én vagyok-e önző? reám illik-e azon bélyeg: mit Magyar Pálnak a nevelés ha saját érdekét illeti. vagy pedig Tanka Samuel ki ingyen használ annál többet teljesíti mint a vagyonnal járó kötelességnek is örökösse, a most nem használható felkelés helyet a morális arczul csapást? s azok jáczadnak e nyitabb kártyával és őszintebben kik törvényes örökségöken követelve annak egész jövedelmét — a mennyiben fele megyei szükségekre nem fordítandó — ajánlja nevelési célra, s hogy annál hamarab célt érhesen egy arbitrativum forum rövid ítélete alá bocsátja az ügyet; vagy azon fél-e? a mely az Istentől küldött arbitrativumot sem fogalja el, hanem a nagyobb részt már használva a már kissébb részből is kiakarja az orosz-lán részt eszközölni, s a „mi több testvérietlen eüdig eljárásokra foglalásokra a helybe hagyás, feledékenység leplét épen a sérelmes fél által tévetni??

Bizony mondom, egy képviselő tag uramnak: nem tudom ki legyen kegyelmed, de azt látom hogy az aranyösszéki dolgokat nem ismeri; vagy ha ismeri akkor nem bízom a Ruha egresi vagy Felvinezi közhe-lyek arányosításának végre hajtását, kegyelmedre mert daczára annak hogy látja és olvassa az 1871 évi LV. törvényt — nem csak a közhe-lyekből elfoglalt részt mind ott hagy- má az illetőknél, azon ezimen hogy Krisztus előtti dolog, hanem magát a szabadon levő birtokot is valami hangzatos nevű célra oda adná s az után az érdekeltek birtokon kívül üssék a nyomot.

El keil még valamit mondanom mert többé e tárgyra vissza nem té- rek, mert életem multja, és becsüle- tem van az aranyösszéki közös va- gyon feletti tanácskozások rendin el- foglalt álláspontom miatt megtámad- va; és mert valaki a hírek rovatá- ban, sajnálkozik rajtam hogy ilyen a nevelés ügyét hátráltató emlernek mutattam be magamat.

És itt kérem a tisztelt olvasó közönséget, ne méltóztasson engemet szerénytelenséggel vádolni ha fel em- litek némelyeket, arra nézve hogy: a vallás erkölcsi élet; az iskolai és nép nevelés, s általán az értelem fejlesztés ügyében minő állást foglal- tam el, hogy abból ítélhesse meg „mind egy e nekem a nevelés ügye.“ (Folyt. köv.)

H i r e k .

— **Mennernél** az „Ördög fiából“ megjelent a 25-ik füzet s ára 25 kr.

— **Taborszky és Parschnál** meg jelent a 3-ik „Magyar ábránd“ 4 népdallal zongorára szerző Ábrányi Kornél.

— **Tegnap reggel** vészharangok ébreszték fel a város lakosságát. Rácz D. gazdasági épületeiben tüztámadt s rövid egy óra alatt elhamvasztá azokat, elégett barom egy ló, csikó és tohen.

— **A perza sah** kísérőit már hi- vatalosan tudatták Teheranból. Azok közt lesznek a sah nagybátyja Hicsmet Ed-Danlet a luristani tartomány kor- mányzója ki igen gazdag és öreg ember Hussein Ehan, ki miniszterelnök, de egyuttal külügyi és hadügyi miniseter, Hassan Ali Ehan közmunka miniszter Ula Ed-danlet főudvarmester. továbbá két titkár, két hadsegéd, Sandák Khán pénztárnok, uéhány lovászmester és több szolgál. A sah két hónapig lesz távol fővárosától.

— **Mennyit ér egy kisasszony orra?** A párisi semmitűszéknek a mi- nap igen kényes kérdésben kellett dön- tenie. Bizonyos Cambuzat ur bepörölte a párisi omnibus társaságot, mivel leá- nya, ki a társaság egyik koosiján uta- zott, valamely összeütközés folytán a kocsii ablakán orocskáját megsebesítette. A sebnek eleinte nem tulajdonítottak jelentőséget, de később roszabult a dol- log a seb mind nagyobb lett s a kisasz- szony arczát orvosi vélemény szerint örökre eltorzította. Az első folyamodásu bíróságnál Cambuzat ur 25,000 franknyi kárpotlást követelt leánya óráért. Az omnibus társaság emellett igen udvari- as volt s bókoltatott a kisasszonyt. A társaság ügyvéde például azt mondá, hogy a kisasszony épp oly szép, mint azelőtt, hogy orra nincs elesültva stb. A bíróság végre azt határozta, hogy a társaság csak 1000 franknyi kárpotlással tartozik. A semitűszék ez összeget 5000 frankra emelte. Ez az ára tehát egy kisasszony órának.

— **A lángok közt meghalt.** Bu- dapesten a gránátosutczs 2 sz alatti ház egyik földszinti lakosztályából füst tö- dülván ki, a házbeliek betörték a konyhába s látták, hogy Douriet Klára 77 éves nő, a konyhába lévő ágyban lángok közt félig elégett tagokkal hal- va fekszik. A nő takarékosága miatt télen a konyhában hált s lábait tűz- helyből kivett parázzsal szokta melegit- ni. valószínű, hogy ezen szokásaokozta halálát is. Lakásán több értékes tárgy- an kívül egy pohárban 2—300 drb arany gyűrűt is találtak.

— **Don Carlos arany gyapjas rendjelet** Milánon keresztül utazásában elveszté. A nyomozásuk megindultak s a baionnei rendőrségnek sikerült kiku- tatni, hogy a rendjeleak eltulajdonítói Don Carlos meghitjének Boet tábornok- nak neje anyossa. A rendőrség ugy jött ennek nyomába, hogy Morlet ékszerész- jan, hoban két spauyol hölgytől husz tiszta fényű gyémántot vett 6000 fan- kon. A rendjelenek értéke 100,000 frank Don Carlos a rendjelet a modanei her- czeg hagyatékakól kapta, még pedig ugy, hogy a végrendelet megengedte ne- ki, hogy a „hagyaték egy darabját“ ki- választhatja magának. Don Carlos a többi rokonság nagy bámulatára a leg- értékesebb tárgyat választá ki.

— **Mohamedának kérvénye az angol királynőhöz.** Konstantinápolyból írják: Egy muzulmán deputáció a követ- kező kérvényt nyujtotta át Layardnak: Az európai Törökországban lakó összes muzulmánok nevében terjesztjük e kér- vényt a britt nagykövetség elé, hogy ő felségének a száz millióra menő muzul- mánok eszárnájának kormányát emle- lékeztessük azou ígéreteré, melyet igen tisztelt minisztere Derby lord a lordok kamrájának 1878 január 21-én tartott ülésén tett. Az igen tisztelt lord azt mon- ta volt: „Ha a békeföltételek ismerete- sek lesznek, a kormány részéről a leg- tevékenyebb és figyelmesebb megvizgá- lás tárgyát fogják képezni, mely egyik legkiválóbb kötelességének tekinti mu- zulmánoknak ugy, mint keresztényeknek egyenlő igazságot biztosítani.“ Nem hisz- szük, hogy oly sok millió muzulmán esá- szárnójának képviselője, az egyetlen céllal jelennek meg a kongresszuson, hogy a san-stefanoi megállapodásokat jóvá- hagyja. Nemcsak nem akarjuk hazánkat

és birtokainkat elhagyni, s az oláhorszá- gi, szerbiai, moreai és kaukaszusi muzul- mánok sorsát elszenvedni, hanem azt ki- vánjuk, hogy életünk, birtokánk, javaink és becsületünk biztosittassék azon or- szágbán, melyben az általunk neki adott autonomia segélyével most zöld ágra ju- tott az a faj, mely velünk községben élt. Kérjük ő exciáját, Layard birtt nagykö- vet urat, hogy kérelmünket fontolóra vegye, s azt a kongresszus összeülte előtt a külügyt hivattalal közlje.

KÖZGAZDASÁG.

A trágyázás vagy a földnek időnkénti javítása.

(Folytatás.)

Az így összegyűjtött mindenfé- lét rétegesen összekeverik ganajjal, mésszel, hamuval, köszén salakkal, timár hulladékkal, baromfi ganajat stb. s többször megkevervén, meg- forgatván, ganaj lével mindannyiszor meglocsolják és miután egészen ösz- szeérett, összerothalt ugy hordják a földekre. A rendes ólok építését és az állatok elterülő hig trágya gödröt, mely ha egyébre nem is a ganaj ön- tözésre mégis megbecsülhetetlen. — Alomnak rendszeren kiszáritott gyp- szint, és gazkaporékat használnak, mit az állatok vizellete megjár, ár- nyékszékéből került ember ganajjal kevernek össze és ugy hagyják ösz- szeérni.

Az alomról sokan sok helyütt mellőzhetnék a jó szalmát mi szees- kának vágva kevés darával összeke- vertetvén, leforáztatván, táplálásra fordítható, alomnak jó a kazal fenék, csak száraz legyen, romlott szalma s takarmány a boglyák tetejéről, pél- dával ezen kívül a fa levél.

Fiatal öreg egyaránt foglalkozik Belgiumban a trágya készíttéssel s még kereskedésre is gyűjtik és készí- tik, e különféle trágya nemeket, s városokban egész családok élnek ez után. Az ország uton számtalan sze- gény sepreget s az elmenő jószág alig ejti el ganaját a sepergető már ott van, talicskájával s fel szedi. (Ilyet láttam Svájcban is.)

Minden országot végén a váro- sok és helységek alatt számos raká- sokban lehet látni az ily módon gyűj- tött trágya féleket, s tisztább ország utakon sehol sem látni Európában mint Belgiumban.

Brüsszelben a trágya gyűjtés és az ezzel való kereskedést egy társa- ság bérelti, ezen társulatnak még vi- déken is vannak lakhelyei és ügy- vívi. Sőt még Hollandiából is üz- nek Belgiumba trágya kereskedést.

E kereskedés fő trágya az ut- cza sepredék, s nagyobb városoktól kikerülő tisztátalanság, emberi trágya gyeptőzeg, trágyául készített olaj pó- gátsa.

7. **Ganaj trágyávali kővérítés.** — Ganaj trágyával 4 félekép trágyázunk.

- 1) Rendes trágyázás.
- 2) Fektetés.
- 3) Higtrágyázás.
- 4) Felöl trágyázással.

S trágya ha megért-é? megés- merjük arról, hogy a szalma és alom elrothad, s hánzó eszközök alatt sár alakuvá, ha hibából elég nedvessége nem volt, porhanyó földé alakul. — Kihordása leghasznosabb volna

a földre, mindig a vetőre, megelőző szántás előtt, t. i. hol háromszor szántunk a keverő szántás előtt, hol csak kétszer ott ugar szántás előtt. Legjobb ha a föld szélén áll készen ilyenkor a trágya szarvasokban. — Arra kell vigyázni: ha nyáron trá- gyázunk az érett legyen, s vetés előtt ne sokkal kerüljön a földre, mert ve- tésig kivált ha többször szántunk sok jó része vész el.

(Folyt. köv.)

Kimutatás.

A tordai Takarékpénztár 1878. Mártius havi üzlet forgalmáról.

Bevétel	
Febr. haváról átjött készpénzben	2863.38
132. betétekben	9690.59
Visszafizetett váltókban	80590.—
Visszafizetett előlegekben	3180.—
Kamatokban	2119.35
Külömbbféle díjakban	443.25
Visszszámítolásokban	44120.—
Részvény jegy átirási díjak	80.—
„ „ kiállítás „	12.—
„ „ után járó bélyeg	7.60
Betéti könyvek díjában	3.80
Allamilletékben	4.75
Összesen	143114.72

Kiadás.

Betéti visszafizetésre 86. tétel után	22193.20
Visszafizetett folyó betéti kamatok	199.42
Leszámítolásokért	76490.—
Előlegekért	4740.—
Osztalékokért	16.—
Kezelési költségekért	25.24
Tiszti fizetekre	457.50
Ipar kamara adoba	—
Visszszámítolásokért	34240.—
Visszszámítolások kamataiért	708.31
Kiráyi adoba	—
Megjelenési díjakért	—
Allamilletékért	5.75
Betéti kamatok után járó bélyeg díjért	7.57
Részvény jegy után járó be- lyeg díjért	7.60
Összeg	139090.59

1878. Már. végével pénztár készlet 4024.13

együtt 143114.72

Tordán, 1878. Mártius 31-én.

Kimutatás.

A tordai kisegítő-társulat forgalmáról 1878. Mártius havában.

Bevétel.	
Pénztári maradék feb. hóról	999.60
Havi rendes és rendkívüli betét	5669.49
Könyvdíjban	2.70
Kamat, provisio és váltódíj	1708.75
Bélyeg díjban	52.35
222 tagtól visszafizetett költsön	49060.—
Összes bevétel	57492.86

Kiadás.

219. Váltó mellett költsön	49545.—
Kezelési kiadás	377.30
Bélyegre	50.60
Tőke visszafizetés	6694.55
Pénztári készlet	825.41

Összes kiadás 57492.86

Torda, 1878. Mártius hó 31-én.

Közli a felügyelő választmány.

Bécsi Tőzsde.

1878. 22/3.

Magyar arany-jaradék	85.80
Magyar) kincstári utalvány 1 kibocsát	118.—
Magyar) kincstári utalvány 2 kibocsát	107.50
Magyar kel.-vasut elsőbbség 2 kibocsát	72.90
Magyar állami kötvény 1876.	64.—
Magyar vasuti kölesön	97.25
Magyar földtehermentesítési kötv	77.90
Temesvári földtehermente kötv.	77.25
Erdélyi földtehermente kötv.	75.40
Horvát-Slavon földtehermen. kötv.	—
Magyar szőlő váltáság kötv.	79.75
Oszt. egységes államadosság papban	60.60
Oszt. egységes államadosság ezüstben	64.75
Oszt. aranyjaradék	72.50
1860. állam sorsjegy	110.75
Oszt. nemzeti bankrészvény	797.—
Oszt. hitelrészvény	223.—
Magyar hitelbank	197.—
Ezüst	106.60
Cs. k. arany	5.73
Napoleonor	9.74
Német birod mark	60.—
London	121.75

Felelős szerkesztő és kiadótlajd. Volz B

H I R D E T É S E K.

VOLCZ és TÁRSA

Könyv és Papirkereskedésében Tordán kaphatók:

Vonalzott és tiszta könyvek; Hivatalok, egyletek magányzók, ügyvédek kereskedők, jegyzők és mindennemű iparral foglalkozók részére, vászonba vagy papirba kötve dús választékban. Másoló könyvek Kereskedők, Irodák sat. részére:

Román Népdalok és Balladák Moldován Gergelytől 1 frt. 20 kr. helyet csak 1 frt. o. é.

Iskolai könyvek Alsó- és Felső Népiskolák, Községi valamint felekezeti Iskolák részére is dús választékban.
Vers szemelvények Bálint Gyulától ára 25 kr.
Az Illem és Tisztesség arany szabályai ára 25 kr.

Önsegély, Orvosi tanácsadó több bonczatani ábrával.
Dr. Ernszt L.-től ára 2 frt.
Selbsthilfe, ärztlicher rathgeber mit mehreren anatomischen abbildungen von Dr. Ernszt L. ára 2 frt.

Előfizethetni – illetőleg előjegyeztetni – lehet a következő művekre:

Kálmán a Szegedi Lelencz vagy Konstantinápoly rózsája című nagyhatású regényre TIHAMERTÓL, mely a folyamatban volt keleti háborút öleli fel és ebből meríti tárgyát, egyes füzet ára 25 kr.
mely összeg a füzetek átvételekor fizetendő.

Az Ördög fia című regény füzetére. ára 25 kr.
Ugyan ezek német nyelven is megrendelhetők.
Továbbá Szulejka vagy a Három Gyöngye című regény füzetére. 25 kr.
Ugyan e művek megrendelői rendkívüli kedvezmény árakon megrendelhetik azokat

OLAJNYOMATU JUTALOM KÉPEIT is VÁSZONRA SZÉLES ARANYKERETBEN,

Az ÖRDÖG ASSZONY régebbi megrendelői, annak folytatását szintén fenn irt könyvkereskedés által legbiztosabban eszközölhetik.

megtekinthetők e képek valamint megrendelési feltételei is

Vidékre járó ügynökönk szintén elfogad minden nemű előfizetést és előjegyzést.

Figyelemreméltó
idegbajok- és nehézkórban
szenvedőknek
Legujabban feltalált gyógymód
Számítalan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról
Sylvius Boas
Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbeli megkeresésre is.

(15-93 102)

SYLVIUS BOAS urnak
Berlin Friedrichstrasse 22, I.
az Auxilium orientis feltalálója
Specialista idegbajokban

Igen tisztelt uram!
Hosszu évek óta idegbántalmakban szenvedek s miután e betegség elviselhetlené vált, segítséget kerestem a Tiflis, Odessa és Bécs leghíresebb orvosainál, kiknek rendelése azonban pillanatnyi enyhülésnél egyebet nem eredményezett.
Ekkor megismerkedtem egy emberrel, ki az előtt az enyémhez hasonló bajban szenvedett s ön által sikerrel, gyógyított. E férjü azt állította, hogy ön csodákat művel s valóban helyre állított egészsége a legjobb bizonyíték volt. Elhatároztam tehát önhez fordulni s hála az égnek ön meggyógyított s vissza adta nekem az életet. Örömmel nem bírom e felett kifejezni. Fogadja e 300 rubelt mint hálaám egy kis jelét. Legyen azonban meggyőződése hogy hazámba vissza térve első dolgom leendő elismerésemet még jobban kifejezhetni.
Abamelik Joen herczeg.
Tiflisből a fekete tenger mellett.

Rövid idő alatt és sikeresen gyógyít

Díjt csak sikeres gyógyítás után fogad el.

SZÉPSÉG! IFJUSÁG!
felülmulhatatlan
BÖRSZÉPÍTŐ-SZERNEK
lett a hölgyvilág által általánosan elismerve, a hivatalosan megvizsgált, kitűnő, ártalmatlan, valódi

RAVISSANTE

Dr. LEVOSSE-től, PÁRIS-ban

Ezen világhírű bőrtisztító-szer valamennyi szépségpítő-szer között leghitelesebb és leghatásosabbnak bizonyul szeplők, napégés, rezesség, sárga foltok, porosenések, kiütések, himlőhelyek, sömör stb. biztos eltávolítására.
A RAVISSANTE az arcszínnek feltűnően szép, halvány rózsaszínű, bársonyszerű fiatal üdeséget ad, a bőrt és kezeket gyöngéddé teszi, a lég behatásától megóvjva s gyöngéd bőrt szerez a legkésőbbi öregségig.

Budapesten kapható valódi minőségben **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7 sz.
Kolozsvártt VALETINI ADOLF ur gyógyszerertárában.
Tordán TRAJÁNOVITS EDE ur gyógyszerertárában
Nagy eredeti üvegtok ára 2 f. 50 kr. Kis eredeti üvegtok ára 1 f. 50kr.

KÖZPONTI SZÉTKÜLDÉSI RAKTÁR:
SCHWARZ HENRIK
Budapest, Mária Valeria-utca 9 sz.